

AZ IRONIKUS JÓB

**MÁSODIK LÁTOGATÁS A SÍRBAN.
MEGOLDHATATLAN NEHÉZSÉGEK.**

Míg jól ment sora, azt hitte, hogy a világrend is jó, amelyben él. Amikor pedig specifikus transzszubsztanciáció útján féreggé változott át, elsősorban nem a testét és életét belepő fekélyektől szenvedett, hanem annak felismerésétől, hogy az igazságot verte ki a ragya.

Pontosan huszonöt évvel első látogatásom után, ennek a könyvnek az írása közben ismét meglátogattam Heinét a montmartre-i temetőben. Megpróbálok nem megrettenni attól, hogy e kaland megszervezésének körülményeire egyáltalán nem emlékszem. Még most is látom azt a hajlott hátú, karcsú, kortalanul elegáns urat, akivel 1972-ben a sírbajutás anyagi és technikai feltételeit megbeszéltem. 1997 novemberében vele nem tárgyaltam, annyi bizonyos. Arra emlékszem, hogy telefonon megtudakoltam, mikor csukják be a temetőt. Közvetlenül a zárás előtt beosonhattam, ekkor már sötét volt. Emlékezetemben megőriztem a mérsékelt sikerült Heine-szobrot, mely síremlékiül szolgál, így hát ezt könnyű lehetett megtalálnom. Remélhettem, hogy a finom hálóval és göröngyökkel betakart aknákat azóta sem temették be. Talán feltételezték, hogy visszajövök, vagy normális emberek lévén parancs nélkül nem dolgoztak. Ez esetben önállóan is leereszkelhettem a koporsó tetejét körülvevő körfolyosóra. Lehetségesnek tartom, hogy így történt mindez, de nem mernék megesküdni rá. A tisztelt olvasó azt is gondolhatja, hogy csak ködösíték a sírásók védelmében. De nem, sajnos romlik a memóriám, csupán a régmúlt eseményekre emlékszem, és újabb viselt dolgaik közül többnyire csak a párbeszédre.

Miközben írom ezt, úgy rémlik, hogy a körfolyosó valamelyik padkáján egy még mindig vonzó, ámde kövér asszony ült, nyaktól combközépig óriási kasmír sálban, mely alatt nem viselt ruhát. Rávilágítottam a zseblámpámmal. „Monsieur Eene est sorti” – mondta, és elém állt. „Impossible” – hüledeztem, de talán nem is annyira a hír, mint a látvány miatt. Kilencven kiló feszes hús, fél méterre tőlem, egyetlen kasmír sálban! Feltámadt bennem a kíváncsiság: haladéktalanul meg akartam vizsgálni, hogy nem érzeim kápráznak-e csupán. De mielőtt kísérletet tehettem volna erre, a koporsóból felsivított a vékony hang: „Il n'est pas sorti! Il n'est pas sorti!” Az asszony zokogni kezdett. „Már megint meghazudtolsz – kiabálta –, és épp most, amikor be akartam bújni hozzád.” „A kasmír sál van rajtad?” „Az hát!” „Akkor küldd a fenébe azt a magyart, és gyere be.” „Már késő” – mondta a nő és egyszerűen eltűnt.

Az előbb még semmire sem emlékeztem, de most az az érzésem, hogy ez a jelenet megtörtént, mégpedig pontosan így. Koromhoz és az alkalomhoz nem illő – hogy is fejezzem ki magam? – elfogódottság lett úrrá rajtam. A körfolyosón finom parfüm illata kerengett, csak orrom műveletlenségét okolhatom, amiért nem tudom márkája nevét. És ekkor felhangzott belülről a már ismert „Entrez!”. Lementem két lépcsőfokot, felnyitottam a tetőt, és ugyanaz a látvány fogadott, mint annak idején. Lámpám kis fekete paksamétát világított meg nagy koporsó alján, száraz koponyát szigorú szakállal, kísértetiesen derengő kezeket. „Mit csinált odakint? Elszívott egy szivart?” „Nem dohányzom” – válaszoltam, és csak ezután értettem meg a kérdést. Felvilágosítottam arról, hogy látogatásom óta huszonöt év telt el. Bal kezével felhúzta jobb szemhéját, rámnézett és ezt mondta: „Látom.” Majd rövid szünet után: „Mathilde a sálat hatszáz frankért vette. Igen impozáns benne az a kövér fenéke, nem gondolja? És nem is került sokba. Még kilenc ugyanilyet vehetett volna a *Romanzero* vagy a három kötetes *Lutetia* honoráriumából.” – „És miért nem vett?” – „Mert a többi pénzen kalapokat vásárolt és csipkék tömkelegét.”

Méltánytalanul éreztem ezeket az anyagi megjegyzéseket. Elvégre őt – magyaráztam – szakadatlan izgalomban tartotta, valósággal lenyűgözte az írás meg a haldoklás, miközben felesége csak hozzá hasonlóan bárdolatlan barátnőjével és papagájával üthette agyon az időt. Örüljön neki, hogy ebben a léha nagyvárosban éppen vásárlással töltötte napjait. Iménti találkozásunk meggyőzött arról, hogy fáradság nélkül gondoskodhatott volna, kasmír sálban vagy anélkül, olcsóbb, sőt mi több: jövedelmező multságokról. De ettől eltekintve is ő, Heine járt üzletileg jobban. E csak mérsékelt intelligens és tökéletesen műveletlen grizett nélkül talán sohasem tudta volna meg, hogy mi a szerelem. Márpedig egy lírai költő számára, aki ráadásul szerelmi dalokra specializálta magát, ez a szenvedély olyan beruházás, mely vilámgyorsan amortizálódik. Körülbelül itt tartottam, amikor ismét felkattintotta szemhéját. Talán tévedek, de mintha rámhunyorított volna, mielőtt visszaengedte szemére a fedelet.

EÖRSI István
Idóm Gombrowiczcsal
Pesti Szalon, 1994
Én és az Isten
Pesti Szalon, 1994
A csomó
Pesti Szalon, 1995
Az ötlábú bárány
Pesti Szalon, 1996
A szabadság
titokzatos bája
Palatinus, 1997
„Müller és Strauss”
Magyar Lettre
Internationale, 1994. 14.
„Egy kerek történet”
Magyar Lettre
Internationale, 1995. 19.
„Össz német
nyomorúság”
Magyar Lettre
Internationale, 1996. 22.
„Jób”
Magyar Lettre
Internationale, 1996. 23.

“Nem rossz metafora – mondta. – Csak éppen nem igaz. A *Dalok könyve* roppant éléskamra, ahol romlatlanul élvezhetők e szenvedély édes és fanyar gyümölcsei.” „A maga halála után hetvenegy évvel született egy Andy Warhol nevezetű amerikai művész, aki megfestette a kor szexuális bálványát, egy ünnepezt színésznőt, mégpedig rögvest vagy húsz példányban, majd százötvenben is, egyetlen vásznon, másolósos technikával, csak éppen különféle színárnyalatokban. Rám így hatnak az Ön holdvilágból és csalogánydalból szőtt német szerelmei: egyik olyan, mint a másik, nyugodtan kicserélhetők egymással.”

“Egyszóval hazudtam?” – kérdezte éles hangon. Engem azonban nem vezetett félre. Örömmel láttam száraz ajka szögletében a kis mosolyt. Magyarázni kezdtem, hogy ezzel az ismétléses technikájával nemcsak kifejezte, hanem egyben le is leplezte az érzelmi minta mögött rejlő divatot és sablont, és e leleplezésnek ő – Warhollal ellentétben, itt ugyanis végetér a párhuzam – gyakran ironikus felhangot adott. Így aztán napvilágra bukkan a romantika által mesterkélt módon életben tartott trubadúr-pátosz és trubadúr-idill hazugsága, mégpedig szórakoztatón. Sőt mi több: a minták rabjainak, akik nem akarták észrevenni a trükkjeit, még azt is megengedte, hogy hagyományos módon élvezzék e dalokat. Ezek egyébként csak a szerelmet hazudták, a testi áhítózást nem. Ezért gyűlölte úgy őket a katolikus kritika, mely a költészet birodalmában még a személyreszóló nagy szerelem kisugárzásaként sem tűri el az őszinte erotikát. A *Dalok könyve* után pedig, a *Különbözőknek* írott verseiben a különféle nevekké és a hódolat tárgyaiként szolgáló hölgyek egymástól eltérő küllemének időnkénti ábrázolásával jelezte, hogy a szerelem kizárólagosságra törő szenvedélyének kulcsszavai és nyelvi fordulatai azonos könyv egymást követő lapjain vágyainak különféle – korántsem mindig magasztos – tárgyait ostromolják. A kifejezett érzelem romantikus mintái itt egymást semmisítik meg, az ismétlődés révén, miközben az erotika olykor a költemények közvetlen tárgyává válva fokozódik fel, olykor pedig azáltal, hogy nyilvánvalóvá válik a más és más női személyekhez csapódó obligát érzelmek hazugsága. Amikor azonban megismerkedett Mathilde-dal, életében először kiszolgáltatta érezte magát. Volt már néhány tucat grizzel és egyéb párizsi hölgyikével dolga, és pár jó társaságból való asszonnyal is, így hát az összehasonlítások fényében tökéletesen megmagyarázhatatlannak érezte a rárontó szenvedélyt. Észre kellett vennie, hogy Mathilde zsarolja, megalázza férfiaságában, a nagynénjét uszítja rá, hogy vele alkudjon meg a szerelem feltételeiről, látnia kellett, hogy Mathilde szemében ő csupán egy túrhetően vonzó balek, aki megszabadíthatja a boltoslányi nyomorúságtól. E szenvedély ellen szólt minden érv, de a szenvedély erősebbnek bizonyult az érveknél, ezért elszökött Párizsból, szabályszerűen elbujdokolt, de a szenvedés elől nem tudott elrejtőzni. Elismertem, hogy szenvedett már korábban is, például amikor egyik milliomos unokahúga, majd hat évvel később ennek húga is könnyű szívvel kikosarazta, mintegy jelezve, hogy a család gazdag ága nem fogadja be, és még a tehetségét is mihasznasága bizonyítékának tekinti. Csakhogy ifonti bánatát elsősorban a hiúság és a meghiúsult társadalmi ambíciók hozták a fejére, ezzel szemben a Mathilde által okozott kínok kutyává tették, olyan áru vevőjévé degradáltak, amelyet csak látszólag vásárolhatott meg, mert továbbra is függött tőle, és mert megajándékozta a szegény és a vágy összes variációjával, és ily módon...

Itt tartottam, amikor észrevettem, hogy alszik. Nem tudom, mi árulta ezt el, hiszen ébren sem lélegzett, és a szeme amúgy is csukva volt. Kis mosolya azonban leszáradt róla, és olyan valaki benyomását keltette, aki másfelé koncentrált. Nagyon megdöbbsentem – eddig meg sem fordult a fejemben, hogy egyik pillanatról a másikra elalhat egy halott is. Nyilvánvalóan ostoba voltam, hiszen vagy olyasmit magyaráztam neki, amit úgyis tud, és akkor unja, vagy olyasmit, amit nem tud, de akkor nem is akarja tudni. Összevissza locsogtam, és ezért most nem térhetek rá arra, amiről beszélnem kellene vele. Csak abban reménykedhetek, hogy eljutok még ebbe a sírba. Rá akartam csukni a koporsó fedelét, ám ekkor megszólalt: „Az arca nem csúnyult meg, amióta megismertem, csak most húsz évvel öregebb. A melle júnói maradt, a derekát ellenben két kezemmel átértem lány korában. A popsija pedig olyan volt, mint Canova Vénuszáé. Mennyire meggyötört!”

Talán csak képzelegtem, de úgy tűnt, mintha könny szivárogná szemhéja alól a szürkésfehér arcra. De ahogy ámultan közelebb hajol-

tam, megvastagodott rajta a bőr, pergamenszerű lett és tökéletesen kifejezőtellen. Nem mertem megkérdezni, hogy miként értelmezem valóságát. A vággyal vagy a vágy emlékével gyötörte az a far? Azzal, hogy adandó esetben bárkinek az önfeléd játék lehet, vagy azzal, hogy az övé már sohasem? Rá akartam térni jövetelem céljára, amikor megszólalt. „Engem egy ellentmondás tartott életben nyolc éven át. Jobban jártam volna, ha elfelejtem korábbi életemet, és én tudtam ezt. Másrészt utolsó erőm megfeszítésével azon voltam, orvosaim tanácsa ellenére, hogy mindenre emlékezem. Ha semmire sem emlékszem, akkor bizony kímélő közt, de hamar pusztulok el, mint egy beszózott pióca. Boldogan pusztulok el, mert a veszteség tudata nélkül. Ha viszont mindenre emlékszem, akkor kialakul a lehető legmagasabb fokozat az élethelyzet, melyből fiatal koromban is szívesen merítettem. Vágy és valóság a matracsírban eltöltött évek minden pillanatában kiengesztelhetetlenül állt egymással szemben, mégpedig nemcsak általában, és az élet meghatározott szektoraiban, hanem konkrétan és egyetemlegesen. Megvallom, mert úgysem tagadhatom: én mindig tudtam, hogy az irodalomtörténet kevés hozzám fogható tehetségű lírikust tart számon, de a matracsíron birizgálni kezdett a remény, hogy az érdekeim és törekvéseim közt feszülő példátlan ellentmondás olyan disszonáns muzsikát csal elő szenvedésből és halálból, amilyenről előttem még senki sem álmódott. Ne felejtse el, hogy mindig humoristán tartottam magam. Mármost a humor forrásvidéke azoknál a legkiapadhatatlanabb, akik érdekeik ellenére élnek. Ezt sokan teszik meg, de akaratlanul. Objektív humoristáknak nevezem őket, mert maguk sem tudják, milyen mulatságosak. Én azonban szubjektív pátoszt kölcsönöztem ennek az objektív humornak, amennyiben szánt szándékkal közös formába kényszerítettem az emlék varázsát és az emlékezés iszonyatát. Ez az a pont, ahol emberileg felülmúlok öreg bajtársamat.”

Meg akartam tudakolni, hogy mire céloz, de minthogy sejtettem ezt, nem sikerült megfogalmaznom a kérdést. Az ő arca pedig – noha meg se rezgett – ismét megváltozott: bőre áttetszővé vékonyult, és áradt belőle a gúny. Aztán csak ennyit mondott, hosszabb szünet után: „Jóbból a hamuban az igazságszeretet kiölte az érzékiséget.” Nagy csend támadt, aztán még egy mondat bukott ki fehér száján: „Márpedig érzékiség nélkül a szenvedésben nincs semmi öröm.” Zűrzavaros érzés kerített hatalmába. Hát nincs előtte titkom? „Mi ütött Magába, hogy éppen Jóbról kezd beszélni nekem?” „Mivel érdemeltem ki, tisztelt uram, hogy ennyire alábecsül?” – kérdezte metsző hangon.

Új helyzet alakult ki, ez nyilvánvaló. Minthogy nem a fülével hall, meghallhatja gondolataimat is. De mindet meghallja-e? Ebben az esetben nemcsak a szavaimra kell vigyáznom, hanem a gondolataimra is, ami képtelenség. Kellemesebb feltételezés, hogy csak azt hallja meg, ami rá vonatkozik, és még sokkal kellemesebb, hogy csak azt, amiről titkon magam is szeretném, ha meghallaná. „Magamat becsültem alá – feleltem –, és ezért nem hittem, hogy halóporában Ön a figyelmére méltat. Pedig kiérdemeltem ezt. Sokszor éreztem már annyira közel magamhoz, hogy arra kellett gondolnom: ha valamivel tehetségesebb volnék, szóról szóra megírhattam volna számos nagy versét, sőt kultúrtörténeti elmékedéseit is.” „Valamivel?” – kérdezte. „Egy gyűszűnyivel – válaszoltam dacosan. – Csak annyi tehetség-többletetre volna szükségem ehhez, amennyi egy makk-kopáncsba befér.” „És nem gondolja, hogy egy gyűszűnyi tehetség-többletlen kívül néhány dézsányi szenvedéstöbbletetre is szüksége volna?” „Talán kapóra jönne – feleltem –, de nem áhítóztom rá. Annyit nem ér az egész.” „Magának. De gondoljon az emberiségre.” „Maga sem az emberiségre gondolt. Nem gondolt semmire, csak egyszerűen belekerült a slamasztikába. Aztán végigélvezte.” Döbbsenten láttam, hogy roppant erőfeszítéssel oldalára fordul a koporsóban, arccal felém. „Ha már az ember benne van – mondta –, akkor mindig csak a következő percre koncentrált, amelyet ki kell bírnia.” „Ezt megírtam – kiáltottam –, szinte szóról szóra így, egy versben és történelmékezéseimben is.” „Na látja – válaszolta –, ha csak egy gyűszűnyivel tehetségtelegebb lettem volna, akkor melleleg megírhattam volna, szinte szóról szóra, a maga legjobb műveit is.” És vékony hangján, de nagy vehemenciával felkacagott. Én pedig vele nevettem.

Hogyne nevettem volna. Először is örültem az elismerésnek. Másodsorban is ő tért rá a témára, tehát érdekli a dolog. Nyilván hízeleg neki, hogy Jób mellé emeltem, sőt talán még többre tör, talán Jób fölé

akar kerekedni. Ezért beszélt fenntartásokat sejtető felhangokkal Jób igazságszeretetéről. Ha az igazságszeretet kiölte belőle az érzékiséget, akkor humorát is – ha volt neki egyáltalán – ki kellett pusztítania, hiszen humoros nézőponthoz az segít bennünket, ha egymást csiklandozzák az értekek és az ész. De vajon az igazságszeretet szükségképpen támad-e az értekek ellen? És ha nem, akkor mi okozta, hogy Jób esetében ilyen önpusztítóan működött? „A gyanútlanlás – felelte a koporsó lakosa –, a jóhiszeműség és a gyanútlanlás okolható ezért. Míg jól ment sora, azt hitte, hogy a világrend is jó, amelyben él. Amikor pedig specifikus transzszubsztanciáció útján féreggé változott át, elsősorban nem a testét és életét belepő fekélyektől szenvedett, hanem annak felismerésétől, hogy az igazságot verte ki a ragya. Erre nem készítette őt fel Mózes bácsi. Aztán emlékeit mozgósítva arra is ráébredt, hogy az ő nyomorúsága nem valamiféle kivételt testesít meg, hanem az általános szabályt. De ez a felismerése is elsősorban az igazság, és nem a szenvedők miatt gyötörte. Látszólag persze azokat siratta, akik mezítlenül járnak, ruhátlanul, és éhezve cipelik a kévét, de igazából Jehova miatt esett kétségbe, amiért világát ilyen kifogásolható törvények szellemében teremtette meg. Ezeknek a törvényeknek a váratlanul felismert iszonyata mellett eltörpül minden egyéni szenvedés. Az elvont és általános törvények lelki egyeduralma nagyon zsidó tulajdonság. A zsidók szerint a Törvény felülről jön, nem pedig belülről, és felettünk trónol, nem bennünk. Ebből a szempontból én mindig pogány voltam, a matracaimon is, és sohasem zsidó...”

Annyira megörültem ennek, hogy a szavába vágtam: „Vagyis nem lepődött meg, amikor a padlóra került. Úgy gondolta, hogy ezzel kapcsolatban balszerencséről lehet tán beszélni, de az igazságszerűség kérdése fel sem vethető.” Heine ismét felhúzza egy pillanatra jobb szemhéját. „Megállapítása nagyjából helytálló, mégis lerángatja vele a témát egy olyan szintre, ahová nem szívesen követném. Ezt a megjegyzésemet azonban feltétlenül hagyja el, ha publikálni akar valamit beszélgetésünkben. A kritikusok ugyanis mind élnének azzal a könnyű lehetőséggel, hogy az én nádpálcámmal porolják ki a maga nadrágját.” „Akkor magasabba teszem a mércét, és még egyszer nekifutok. Ön arra gondol, hogy a pogányok magukban hordozzák igazságtéveszést és igazságtalanságra egyaránt hajló isteneiket. Ezért akármilyen sors jut nekik osztályrészül, nem hátríthatják a felelősséget rajtuk kívül lakozó hatalomra. A bennük lakozókat okolhatják persze, de ezek a tragikum nyomása alatt egymással is hajba kapnak, vagy éppen összeborulnak, és az így lejátszódó tömegjelenségek trivialisítása komikusan kontrasztál a szituációval, mely életre hívja őket.” Beszélgetőtársam tizedmilliméternyire felhúzza szemöldökét, ajka alig észrevehetően legörbült. Nyilván bosszantotta ez az okoskodás – nem is annyira tartalma, inkább elvontsága miatt. Válasz helyett látszólag összefüggéstelenül, valójában azonban pedagógiai szándékkal egy mondatot idézett a vallomásaiból: „Mit használ nekem, hogy lelkesült ifjak és szüzek babérrel koszorúzzák márvány mellszobraimat, ha eközben valóságos fejemen egy vén ápolónő aszott keze kórisbogarat nyom szét a fülem mögött!”

Hát igen, így is lehet. Milyen nyugtalanító mondat. És ha megfordítanám? Mit árthat neki, hogy egy vén ápolónő aszott keze kórisbogarat nyom szét a füle mögött, ha eközben tudja, hogy lelkesült lányok és ifjak babérrel koszorúzzák a szobraikat? Ez kevésbé szellemes változat, de igazság ebben is van. És ha említésre érdemesnek találja, hogy az ápolónő vén, a keze pedig aszott, akkor feltehetően kevésbé banná, ha egy ifjú ápolónő selymes-puha keze gyilkolódna a füle mögött. Ameddig nem mindegy nekünk, hogy vonzó-e a testünkön matató női ujjak, addig a kópádon is van érvünk a halál ellen. Eszembe ötlött az általam mélyen tisztelt M. professzor esete. Állítólag ő arra ébredt egy budai kórházban utolsó előtti, vagyis negyedik infarktusa után, hogy ápoló katekerzi, vizeletnyerés céljából. Kábán, félig öntudatlanul ápolónőért kiáltott, mert – mint mondta – az ő faszát még sohasem fogta meg férfi. Úgy érezte nyilván, hogy a hátralévő kurta időre már nem érdemes változtatnia a szokásain.

„Néha azért megirigyeltem Jóbot” – sóhajtott Heine. Már ismét hanyatt feküdt – észre se vettem, mikor fordult vissza. „Milyen költőien gyalázta Jehovát! Nagyszerű találmány az öreg szakállas, meg általában a mindenható Isten, mert legnagyobb bajunkban is könnyít rajtunk, ha szidhatunk valakit. Zeust nem lehet szidni. Aphroditét még kevésbé.

Imádkozni sem érdemes hozzájuk, mert mit tudnak nekünk felkínálni? A barátságatlan Alvilágot. Jehovának is ezért kellett beérnie egyetlen néppel: nem volt síron túli fantáziája. Azt az egy népet úgy kárpótolta a túlvilággal, hogy az evilági létezésben kiválasztotta magának. Ezzel aztán végképp megátolta, hogy a többi nép őt válassza. A keresztények és a mohamedánok istene viszont ígér fűt-fát mindenkinek, és ezt okosan is teszi. A szamar élé kötnek egy zsák zabot, és az megy utána, és húzza a kocsit végkimerülésig.” Elhallgatott, majd kisvártatva hozzátette: „De az a zab tapasztalati valóság.”

Roppant izgatott lettem. „Most már az istenről is tudnia kell, meg az ördögről is, hogy tapasztalati valóságok-e. Miért vigyorog? Csak nem egy személy a kettő? Árulja el, hogy léteznek-e! Ön az egyetlen, akinek hiszek ebben a témakörben.” Sűrű hallgatás volt a válasz. Könnyörgőre fogtam a dolgot: „Amikor barátom, a sokdioptriás meseköltő klinikai halált halt, és aztán másfél perc múlva életre döngölték, őt is ki akartam faggatni, de azt felelte, hogy ilyen irányú tapasztalatszerzésre nem állt a rendelkezésére elegendő időmennyiség. Önnek azonban több ideje volt...” „Mennyivel?” „Száznegyvenegy évvel.” Hangtalanul nevetni kezdett, arca fájdalmasan eltorzult. „Érzékelhetetlen különbség – mondta –, csak nem ezért jött?” „Nem – mondtam –, írok Önről, mint ironikus Jóbról, és megakadtam. Nem akarom elmesélni az életét. Sem a műveit, időrendben vagy műfajok szerint. Az irodalomtörténészek már majdnem mindent kikutattak, és nekem különben sem becsúgyam, hogy filológiai vagy életrajzi részletekkel gazdagítsam az Önről felhalmozott, részben fontos, részben fölösleges ismereteket. Hogyan rendezhetnék be az Ön számára különleges építészeti eljárással egy összkomfortos üdülőt az esszé és az irodalom birodalmi közt a Senkiföldjén?”

Megvonta a vállát. „Nekem elég gondot okozott, hogy a saját műveimet kitaláljam, a magáét engedelmelem magára bízom. Habár nem tagadhatom, hogy gyengédség fog el, ahányszor a témájára gondolok. És a helymeghatározás is tetszik: Senkiföldje. Ez illik rám. Egész életemben a Senkiföldjén időztem, egy hordozható Senkiföldjén. Ha ezt feltérképezi... Tudja, hogy jut el oda a leghamarabb? Az út vége felől. Úgy értem, a legvégével kezdje. A matracsír hetedik évével. Amikor beleszerettem a Legyecskébe. Remélem, maga sem tagadja, hogy ez a szerelem nem sokszorosítható különféle színárnyalatokban. Létrejött a világ legkomikusabb szituációja: 'A lelkek ismeri egymást / De egyik se tudja meg, / Hogy a másik meghitt lelke / És inge között mi lehet'. Térbolygó testi sóvárgás, testi tünetek nélkül. Senkiföldje a köbön: életem kvintesszenciája. Bizonyára nem volt olyan szép, se olyan fiatal, se olyan szellemes, se olyan tapasztalatlan, mint hittem, de azért elég bűvöletes volt ahhoz, hogy szánt szándékkal becsaphassam magam. Mellette szól az én jó kövér Mathilde-om gyűlölete is! Egyszóval vele kezdje. Ha most magamra hagyna, akkor találkozik vele a körfolyosón. A patkányok füttykoncertje jelzi, hogy már megérkezett. Neki másképpen muzsikálnak. Ne tartsa fel sokáig.” Felhúzza jobb szemhéját, még egyszer szemügyre vett. „Senkiföldje – mondta –, ez jó. Azok közül a szavak közül, amelyeket beszélgetésünk közben alkalmazott, ezt az egyetlenegy tartsa meg, ha írni akar rólam, a többi elfelejtheti.”

Becsuktam a koporsó fedelét, két lépcsőfok, és már fent voltam a körfolyosón. Feketeruhás fiatal nő ült elfordított fejjel az egyik padkán. „Mademoiselle Mouche – mondtam mélyen meghajolva –, megengedi, hogy megvárjam a temető kijáratánál?” Rámnézett, felállt, és én örömmel észleltem, hogy pár centiméterrel alacsonyabb nálam. Karcsú, hajlékony alak, enyhén hátra feszülő. Barna haj, pisze orr, kicsi, de húsos ajkak, kacérságot szigorúsággal leplezni óhajtó tekintet. „Azonnal oltsa el a lámpáját – szóló rám enyhén franciás akcentussal –, és csukja be a szemét.” Engedelmeskedtem. „Ígérje meg, hogy tökéletesen elfelejt, mihelyt kilép innen.” „Miért? – kérdeztem –, és mit felejtsek el?” Nem kaptam választ. „Várom odakint, hogy legyen mit elfelejtenem.” A legfinomabb bonbon-illat csapott meg, amikor elsurrant mellettem. A patkányok elhallgattak. Egyedül maradtam a körfolyosón.

